

Érettségi vizsga 2020

**E. d) próba
Pszichológia**

5-ös változat

Humán profil az elméleti szakirányban; szolgáltatások profil a szakközépiskolai szakirányban; és minden profil és szak a vokacionális szakirányban, a katonai profilt leszámítva

- Minden tétel kötelező. Hivatalból jár 10 pont
- Tényleges munkaidő 3 óra.

I. TÉTEL

(30 pont)

Minden feladat esetében írástok le a helyes válasznak megfelelő betűt írd. Egyetlen helyes válaszlehetőség van.

1. Az érzet egy _____ lelki folyamat.
 - a. magasabbrendű
 - b. szabályozó
 - c. elemi
 - d. akaratlagos
2. Válasszátok ki a hamis kijelentést:
 - a. Az észlelés nem jöhet létre az érzékelési képességek hiányában.
 - b. Az észlelés egy tartalmi szempontból gazdag kép.
 - c. Az észlelés egy elsődleges kép.
 - d. Az észlelés csupán az érzékelési formák összegzése.
3. A képzetek, akár csak az észlelési képek konkrét intuitív tulajdonságokat szimbolizál, mint forma, méret, szín. Ebből a szempontból, mondhatjuk, hogy a képzetek
 - a. figuratívak
 - b. panorámikusak
 - c. általánosítások
 - d. absztrakciók
4. A szervezet szükségállapotainak az összessége, amelyek a viselkedést a kielégítésük irányába taszítják, buzdítják, alkotják a/a:
 - a. érzelmeket
 - b. figyelmet
 - c. motivációt
 - d. akaratot.
5. A mosoly egy sajátosan emberi érzelmi kifejezés, amely kiemeli az érzelmi folyamatok egyik sajátosságát. Ez a sajátosság a/a:
 - a. emocionális kifejezés
 - b. kitartás
 - c. átalakítás
 - d. mozgékonyosság
6. András azt mondja magában: „Ha jobban figyelek, jobban meg fogom érteni.” Ez a belső mobilizálás a _____ figyelemnek a jellemzője:
 - a. önkéntelen
 - b. posztvoluntáris
 - c. akaratlagos
 - d. meggyőző

7. Az akaratlagos tevékenységet **NEM** jellemzi:
- Egy mentális terv hiánya
 - A tudatosan kitűzött célok elérésére való irányultság
 - A cél elérése fele vezető úton az akadályok leküzdése
 - Sajátos motiváció és érzelmi feltöltés támogatása
8. A pozitív (kreatív) vektorok között találhatók:
- megfelelő érdeklődés hiánya, intellektuális konformizmus, makacsság
 - az új iránti fogékonyság, alacsony törekvési szint, kezdeményezőszellem
 - kíváncsiság, magas törekvési szint, külső motiváció
 - belső motiváció, komoly érdeklődés, magabiztosság
9. Anna iskolai eredményei az alábbi tényezőkre épülnek: tudásszükséglet, az ismeretek iránti vágy, az újdonság, a komplex és a változás iránti érdeklődés. Az ő tevékenységét tehát a _____ motiváció alapozza meg:
- érzelmi
 - kognitív
 - nyelvi
 - akarati
10. Azok az érzelmek, amelyek kifejezik a jó vagy a rossz iránti attitűdünket, a saját és az embertársaink viselkedése iránti érzéseinket:
- esztétikus érzelmek
 - morális/erkölcsi érzelmek
 - Intellektuális érzelmek
 - szenvedélyek

II. TÉTEL

(30 pont)

A.

A bal oldali oszlopban az emlékezés tulajdonságai vannak felsorolva, a jobb oldali oszlopban pedig azokra vonatkozó igaz kijelentések. Írjátok fel a vizsgalapra a helyes társításokat a bal oldali oszlopban szereplő betűk és a jobb oldali oszlopban szereplő, nekik megfelelő számok között.

a. Az emlékezés terjedelme	1. A kiváltó inger nyomán haladéktalanul bekövetkezik a felismerés vagy felidézés.
b. A felelevenítés pontossága	2. A bevésett információkat hosszú ideig és helyes, elfogadható formában őrizzuk meg.
c. A bevésés gyorsasága	3. Az engramálás/bevésés rövid idő alatt, csekély erőfeszítéssel, kis számú ismétlés árán megy végbe.
d. A tárolás tartóssága	4. Az az anyagmennyiség, amelyet képesek vagyunk bevésni, megtartani, feleleveníteni.
	5. A felismerés és felidézés szabatoságának és helyességének fokát jelzi.

12 pont

B.

Olvassátok el figyelmesen az alábbi szöveget:

A beszéd minden formájában az értelmi képesség biztos mutatója; a szókincs gazdagsága, a nyelvhelyesség, nyelvtani pontosság, a logikai gördülékenység a gondolkodás rugalmasságának és folyékonyságának mutatói.

Az adott szövegből kiindulva, végezzétek el az alábbi feladatokat:

1. Nevezzetek meg két lelki folyamatot/jelenséget, amelyre a szöveg explicit módon utal **4 pont**
2. Határozzátok meg az 1-es pontnál megjelölt lelki folyamat/jelenség egyikének három jellemzőjét **6 pont**
3. Alkossatok egy példát, amellyel a gondolkodás egyik műveletét szemléltetitek. **4 pont**
4. Érveljétek, mintegy öt sorban arról, hogy a belső beszéd a gondolkodás munkaeszköze. **4 pont**

III. TÉTEL

(30 pont)

Olvassátok el figyelmesen az alábbi szöveget:

Sem a véletlen, sem pedig a sors nem volt felelős azért, hogy Descartes a saját családjától elszigetelve élt. Nem volt hiány olyan alkalmakból sem, amikor ő közeledhetett a többiekhez, vagy ellenkezőleg voltna azokban a helyzetekben, amelyek elválasztották őt tőlük. De nem állt ellent az eseménynek, hanem egyfajta szabállyá alakította át. Nem volt természetesebb, és nem volt erőteljesebb ilyen módon élni az életét, egyedül? Egy véletlen folytán betegesebbé vált: a szubjektivitás túltengésében szenvedett, amely az érzékeny természetűek jellemzője. Az elején a szubjektivitás egy egyszerű mag, amely nagyon termékeny, mintha az egyén amely önmaga fele hajlik, mindinkább megtalálja a számára hiányzó táplálékot. És Descartes nem fél attól sem, hogy folytassa ezt a kezdetet, amelyet saját lényében megtalált. Ha arról van szó, hogy önző legyen, akkor ő tudja, hogyan kell ezt tennie, még jobban, mint akár a természet. Őszinte lesz a saját érdekében, a dolgok mélyére ás, félelem és álszerűség nélkül, és ott, ahol megjelenése olyan jelentéktelen, mint amilyen az életük elején a többi élőlény, ott felfedezi az igazság mélyebb rétegeit, amelyek szinte várják, hogy felfedjék őket.

De a legbámulatosabb dolog, ahol az akarata megmutatkozott, az a függetlenségnek a szellemtől való merész meghosszabbítása volt. Descartes - egyfajta véletlen folytán – elégedetlen volt az iskolában tanultakkal, később elégedetlen azzal, amit megismer, és soha nem találkozik egyetlen olyan gondolattal sem, amellyel azonosulni tudna. Nem találkozik ilyennel, de nem is sokat keres. Amikor még fiatal volt, és gyámság, gondozás nélkül találta magát, nem pazarolta az időt annak keresésére; nem is szégyenkezett amiatt, hogy megtagadja a további keresést, és nem hátrált meg attól a gőgösnek tűnő gondolattól, hogy világa csak tőle indulhat. Ebből a történetből, amely oda juttatta, hogy egyedül ébredjen, le tudta vonni a maga számára a tanulságot: ne utasítsa el a magányt és addig keressen benne értelmet, amíg minden külső értelem hiábavalónak fog tűnni számára. És innen születik meg minden, ami a számára a legértékesebb volt: a nagy magányos tapasztalata.

(Constantin Noica, René Descartes élete és filozófiája)

A fenti szövegből kiindulva, végezzétek el az alábbi feladatokat:

- A. Nevezzétek meg, C. G. Jung elmélete alapján a szövegben bemutatott szereplő, René Descartes temperamentumtípusát. Jelöljétek meg a szövegben két gondolatot/kijelentést, melyre a válaszokat alapozzátok. **6 pont**
- B. Mit gondoltok, René Descartes egy altruista személy volt? A szövegre való hivatkozással neveztek meg egy indokot, amellyel alátámasztjátok az általatok adott választ. **4 pont**
- C. A szövegben az áll, hogy René Descartes, *nem hátrált meg attól a gőgösnek tűnő gondolattól, hogy világa csak tőle indulhat*. Neveztek meg két indokot, amelyek ezt alátámasztják. **6 pont**
- D. Körülbelül fél oldalban mutassátok be a René Descartes jellemét, G. W. Allport elméletének megfelelően, kiemelve a személy jellemének egy kardinális vonását és két fő-vonását. **10 pont**
- E. Fogalmazzatok meg egy érvet, amellyel megcáfoltjátok azt az állítást, miszerint a képességek teljes mértékben velünk születettek. **4 pont**